

ความเป็นมา

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในปัจจุบันเมืองไทยเราได้กลายเป็นประเทศเปิดที่รับเอาความรู้และเทคโนโลยีของต่างชาติเข้ามาอย่างมากมาย ทำให้ไทยกลายเป็นประเทศที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยี จากผลของการรับเอาวัฒนธรรมของชาติอื่นมานี้เอง ทำให้ประเทศของเรา ชุมชนของเรานี้ก็ถึงความสำคัญของภูมิปัญญาชาวบ้าน และเทคโนโลยี ในท้องถิ่นอันดี ที่เคยสืบทอดกันมาช้านาน ปัจจุบัน วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของไทยเราส่วนมากจะยังคงปฏิบัติสืบทอดกันมาตามชนบทหรือ ตามท้องถิ่นห่างไกล ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่ยังคงมีการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน และเทคโนโลยีในท้องถิ่นอยู่ ดังนั้นการศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านของเราจึงเป็นการดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่นเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่ภูมิปัญญาในท้องถิ่นให้แก่ผู้ที่สนใจได้รับทราบ และร่วมภูมิใจกับบุคคลในท้องถิ่นด้วย

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่กับสังคมมนุษย์มาช้านานเป็นการดำรงในชีวิตที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่นโดยมีการปรับสภาพการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ธรรมชาติตามกาลเวลา (ประเวศ วะศรี, ๒๕๓๖)

๒.๑ ความหมายของภูมิปัญญา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ (๒๕๔๖, หน้า ๘๒๖) ได้ให้ความหมายของคำว่า ภูมิปัญญาไว้ว่า “พื้นความรู้ความสามารถ” ภูมิปัญญาหมายถึงทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะคน หรือเป็นลักษณะสากล ที่หลายถิ่นมีคล้ายกันก็ได้

ภูมิปัญญา ชาวบ้านในแต่ละถิ่นเกิดจากการ แสวงหาความรู้ เพื่อเอาชนะอุปสรรคทางธรรมชาติ ทางสังคม ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ภูมิปัญญานี้จึงเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและชาวบ้าน เช่น การประกอบพิธีกรรมของชุมชน หรือประเพณีการรวมกำลัง ช่วยกันทำงานใหญ่หลวงเกินวิสัยที่จะทำสำเร็จได้โดยคน เดียวเป็นต้น

ภูมิปัญญาหมายถึง แบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าแสดงถึงความเฉลียวฉลาดของบุคคล และสังคม ซึ่งได้สั่งสมและปฏิบัติสืบทอดกันมาภูมิปัญญาจะเป็นทรัพยากรของบุคคลหรือ ทรัพยากรความรู้ก็ได้ทรัพยากรความรู้ที่ถือว่าเป็นภูมิปัญญา ได้แก่ ความรู้ในสาขาอาชีพหรือวิชาการด้านต่างๆ เช่น การคัดเลือกพันธุ์ข้าว การถนอมอาหาร วัฒนธรรม ศิลปะ จารีตประเพณี เป็นต้นส่วนทรัพยากรบุคคลที่ถือว่าเป็นภูมิปัญญา ได้แก่ ชาวบ้านผู้ประสบความสำเร็จในการผลิต พรหมณ์ผู้เชี่ยวชาญในบายศรี เป็นต้น

สรุป ภูมิปัญญา หมายถึง องค์ความรู้จากทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือ องค์ความรู้ซึ่งได้สั่งสมและปฏิบัติสืบทอดกันมาภูมิปัญญาจะเป็นทรัพยากรของบุคคลและทรัพยากรความรู้

ประเภทของภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาด้านประเพณีชาวบ้าน ตามแบบแผนการดำเนินชีวิตจะเห็นว่านอกจากภูมิปัญญาที่ใช้ในชีวิตประจำวันทั่วไป เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การประกอบอาชีพ ฯลฯ ชาวบ้านยังต้อง ประกอบกิจประเพณีส่วนตัวและส่วนรวมกันมาหลายรุ่น หลายสมัย

ภูมิปัญญาด้านประเพณีส่วนตัว นิยมทำในช่วงสำคัญของชีวิต เช่น การเกิด การบวช เป็นต้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมมงคลของชีวิต ทั้งในปัจจุบันและชาติภพหน้า นอกจากนั้นแล้วยังเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาชีวิต หรือป้องกันมิให้ชีวิตประสบปัญหาหรือเป็นหารสร้างขวัญและกำลังใจ เช่น ประเพณีสู่วัยเด็กอ่อน เป็นต้น หรือเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน ให้ผู้ประกอบพิธีรอดพ้นจากภัยอันตรายทั้งปวงอีกภูมิปัญญาด้านประเพณีส่วนรวม เป็น กิจกรรมที่ต้องทำร่วมกันทั้งชุมชน เพื่อให้ชุมชนมั่นคงมีสายสัมพันธ์ ร้อยรัดให้เกิด ความสามัคคี ช่วยกันสร้างสิ่งที่เป็นหลักของชุมชนร่วมกันสร้างวัด สร้างศาลา หรือสร้างแบบแผนที่ดีงามให้เป็น บรรทัดฐานอย่างเดียวกัน เช่นแบบแผนการผลิต หลักศีลธรรม จริยธรรม ที่เป็นแนวปฏิบัติให้ทุกคนอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุข

เสรี พงศ์พิศ (๒๕๓๖:๑๔๕) กล่าวว่า ภูมิปัญญาที่มี ๒ ลักษณะ คือมีลักษณะเป็นนามธรรม เป็นโลกทัศน์ ชีวิตทัศน์ เป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิตเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บตาย คุณค่าและ ความหมายของทุกสิ่ง ในชีวิตประจำวันมี เกี่ยวกับเรื่องเฉพาะด้านต่างๆเช่น การทำมาหากิน การเกษตร ทัตถกรรม ศิลปะ ดนตรีและ อื่นๆ

สรุปได้ว่าประเภทภูมิปัญญา มีลักษณะเป็นรูปธรรมและนามธรรมเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิต เป็น กิจกรรมที่ต้องทำร่วมกันทั้งชุมชน เพื่อให้ชุมชนมั่นคงมีสายสัมพันธ์ ร้อยรัดให้เกิดความสามัคคี

๒.๒ ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (local wisdom) หรือ ภูมิปัญญาชาวบ้าน (popular wisdom) เป็นคำที่รู้จัก กันมานานพอสมควร เป็นคำที่มีความหมายลึกซึ้งหลายแง่มุม ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ในแง่มุม ต่างกัน ดังนี้

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdom) หรือปัญญาชน ชาวบ้านหรือปัญญาชนท้องถิ่น (Intellectual Organic) หมายถึง “พื้นเพรากฐานของความรู้ของชาวบ้าน หรือ ความรอบรู้ของชาวบ้านที่เรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์สืบเนื่องต่อกันมาทั้งทางตรง คือ ประสบการณ์ ด้วย ตนเองหรือทางอ้อมซึ่งเรียนรู้จากผู้ใหญ่ หรือความรู้ที่สะสมสืบต่อกันมา “ (สามารถ จันทรสุรีย์,๒๕๓๓ อ้างถึงใน สำเนียง สร้อยนาคพงษ์,๒๕๓๕:๒๔)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาแห่งชีวิต ทำให้สังคมดำรงอยู่ได้มาเป็นเวลานาน เพราะสังคม เปรียบเสมือนมนุษย์ หากไม่มีสอนหรือปัญญาอบรมไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ (ประเวศ วสี,๒๕๓๔) อ้างถึงใน นิลุบล คงเกต,๒๕๔๐ หน้า ๔๓)

วันเพ็ญ พวงพันธุ์บุตร (๒๕๔๒:๑๐๘) ให้ทัศนะเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยว่า หมายถึงองค์ความรู้ ทั้งหลายที่มีการสั่งสมและถ่ายทอดสืบต่อกันมาของชาติไทย โดยการคิดค้นปรับเปลี่ยนผสมผสานกับความรู้ใหม่ และพัฒนาให้เหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

รุ่ง แก้วแดง (๒๕๔๓:๒๐๔) ได้กล่าวถึงภูมิปัญญาไทยว่า หมายถึง องค์ความรู้ความสามารถและ ทักษะของคนไทย อันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้พัฒนาและถ่ายทอดสืบ ต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุค สมัย

รัตนะ บัวสนธิ์ (๒๕๓๕:๓๕) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงกระบวนการทัศน์ของบุคคลที่มีต่อ ตนเอง ต่อโลกและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระบวนการทัศน์ดังกล่าวมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติ จารีต ประเพณีที่ ได้รับการถ่ายทอด สั่งสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมา ปรับเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย ทั้งนี้โดย มีเป้าหมายเพื่อความสงบสุขของส่วนที่เป็นชุมชน และปัจเจกบุคคล

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน จะเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นได้เอง และนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา เป็นเทคนิควิธี เป็นองค์ความรู้ของชาวบ้าน ทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้าน คิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

การวิเคราะห์ทุนและศักยภาพระดับตำบล

ทุนและศักยภาพด้านสังคม

ระดับกลุ่มองค์กร		
ชื่อกลุ่ม	วัตถุประสงค์ในการก่อตั้ง	งานและกิจกรรม
กลุ่มอาชีพทำพรมเช็ดเท้า	- ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มในชุมชน - การหาแหล่งเงินทุนในการทำพรมเช็ดเท้า	- ภูมิปัญญาในการทำพรมเช็ดเท้า - สร้างอาชีพให้กับสมาชิก
กลุ่มทอหม้วน	- ผลิตทอหม้วนจำหน่ายระดับอำเภอ - สร้างรายได้ให้แก่กลุ่มสตรีและชุมชน	- ผลิตทอหม้วนออกจากหน่วย - สร้างอาชีพให้กับสมาชิก - พัฒนาสินค้าจนเป็นสินค้า OTOP ของตำบล
กลุ่มพัฒนาพันธุ์ข้าว	- ให้สมาชิกได้มีพันธุ์ข้าวใช้ในการทำนา	- ระดมทุนเพื่อซื้อพันธุ์ข้าวมาแบ่งให้สมาชิก
กลุ่มจักรสาน	- ส่งเสริมให้คนในหมู่บ้านมีอาชีพเสริม - อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	- เปิดสอนให้สมาชิกเรียนรู้ด้านงาน จักสานและส่งเสริมให้ทำผลิตภัณฑ์ออกจากหน่วยเพื่อสร้างรายได้เสริมให้สมาชิก
กลุ่มปุ๋ยชีวภาพ	- ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกผักแบบปลอดภัย - สนับสนุนให้เกษตรกรผลิตปุ๋ยใช้เองเพื่อลดต้นทุนในการผลิต	- สอนกระบวนการผลิตปุ๋ยชีวภาพให้กับสมาชิกเพื่อส่งเสริมให้เกิดการปลูกพืชแบบปลอดภัยในตำบล - ช่วยลดต้นทุนการผลิตให้สมาชิกกลุ่ม
กลุ่มทำดอกไม้จันทร์	- เป็นการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในชุมชนที่ต้องการรายได้เสริม โดยในช่วงแรกได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	- จัดฝึกอบรมให้สมาชิกทำดอกไม้ประดิษฐ์และการประดิษฐ์ดอกไม้จันทร์เพื่อจำหน่ายเป็นอาชีพเสริม
กลุ่มออมทรัพย์หมู่ที่ 4	- เป็นนโยบายจากภาครัฐที่ต้องการส่งเสริมให้ประชาชนรักการออมและส่งเสริมการจัดสวัสดิการโดยชุมชน	- เป็นแหล่งการออมเงินของชุมชน ซึ่งสมาชิกจะมาส่งเงินออมทุกเดือน เดือนละ 200 – 500 บาท - เป็นแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยของชุมชน - มอบทุนการศึกษาและสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์

ระดับกลุ่มองค์กร			
ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	วัตถุประสงค์ในการก่อตั้ง	งานและกิจกรรม
1	กลุ่มอาชีพทำพรมเช็ดเท้า	- ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มในชุมชน - การหาแหล่งเงินทุนในการทำพรมเช็ดเท้า	- ภูมิปัญญาในการทำพรมเช็ดเท้า - สร้างอาชีพให้กับสมาชิก
2	กลุ่มทอผ้า	- ผลิตทอผ้าจำหน่ายระดับอำเภอ - สร้างรายได้ให้แก่กลุ่มสตรีและชุมชน	- ผลิตทอผ้าออกจำหน่าย - สร้างอาชีพให้กับสมาชิก - พัฒนาสินค้าจนเป็นสินค้า OTOP ของตำบล
3	กลุ่มพัฒนาพันธุ์ข้าว	- ให้สมาชิกได้มีพันธุ์ข้าวใช้ในการทำนา	- ระดมหุ้นเพื่อซื้อพันธุ์ข้าวมาแบ่งให้สมาชิก
4	กลุ่มจักรสาน	- ส่งเสริมให้คนในหมู่บ้านมีอาชีพเสริม - อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	- เปิดสอนให้สมาชิกเรียนรู้ด้านงานจักสานและส่งเสริมให้ทำผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้เสริมให้สมาชิก
5	กลุ่มปุ๋ยชีวภาพ	- ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกผักแบบปลอดภัย - สนับสนุนให้เกษตรกรผลิตปุ๋ยใช้เองเพื่อลดต้นทุนในการผลิต	- สอนกระบวนการผลิตปุ๋ยชีวภาพให้กับสมาชิกเพื่อส่งเสริมให้เกิดการปลูกพืชแบบปลอดภัยในตำบล - ช่วยลดต้นทุนการผลิตให้สมาชิกกลุ่ม
6	กลุ่มทำดอกไม้จันทน์	- เป็นการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในชุมชนที่ต้องการรายได้เสริม โดยในช่วงแรกได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	- จัดฝึกอบรมให้สมาชิกทำดอกไม้ประดิษฐ์และการประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ เพื่อจำหน่ายเป็นอาชีพเสริม
7	กลุ่มออมทรัพย์หมู่ที่ 4	- เป็นนโยบายจากภาครัฐที่ต้องการส่งเสริมให้ประชาชนรักการออมและส่งเสริมการจัดสวัสดิการโดยชุมชน	- เป็นแหล่งการออมเงินของชุมชนซึ่งสมาชิกจะมาส่งเงินออมทุกเดือนเดือนละ 200 – 500 บาท - เป็นแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยของชุมชน - มอบทุนการศึกษาและสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์
ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์			
ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	วัตถุประสงค์ในการก่อตั้ง	งานและกิจกรรม
1	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	- เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง	- ถ่ายทอดความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงให้
2	หนองกรด	- ใช้ในงานพื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 2	- เป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร
3	หนองปึกพุทรา	- ใช้ในงานพื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 2	- เป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร - เป็นพื้นที่รับน้ำในช่วงฤดูฝน

4	หนองปึกร้าง	- ใช้ในงานพื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 2	- เป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร
5	หนองลี	- ใช้ในงานพื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 3	- เป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร
6	มาบสะอาด	- ใช้ในงานพื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 3	- เป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร - เป็นพื้นที่รับน้ำในช่วงฤดูฝน
7	หนองสนุ่น	- ใช้ในงานพื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 3	- เป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร
8	หนองผักตบ	- ใช้ในงานพื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 4	- เป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร
9	หนองอ้อ	- ใช้ในงานพื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 5	- เป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร
10	คลองจิว	- ใช้ในงานพื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 7	- เป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร
11	หนองบัว	- ใช้ในงานพื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 8	- เป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร
12	หนองกรด	- ใช้ในงานพื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 8	- เป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร
13	หนองหม้อ	- ใช้ในงานพื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 8	- เป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร - เป็นพื้นที่รับน้ำในช่วงฤดูฝน
14	คลองหนองปลาหมอ	- ใช้ในงานพื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 3,4	- เป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร
15	หนองยายทิม	- ใช้ในงานพื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 3	- เป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร
16	คลองรางตาเมือง	- ใช้ในงานพื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 3	- เป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร
17	หนองต้มเหล็ก	- ใช้ในงานพื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 3	- เป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร
18	คลองหนองไม้ฝู	- ใช้ในงานพื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 4	- เป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร
19	คลองสำพริง	- ใช้ในงานพื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 8	- เป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร

ระดับหมู่บ้าน

ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	วัตถุประสงค์ในการก่อตั้ง	งานและกิจกรรม
1	กองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 1	- ก่อตั้งตามนโยบายของภาครัฐที่ต้องการสร้างแหล่งเงินทุนในระดับหมู่บ้าน	- เป็นแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยสำหรับคนในหมู่บ้าน - นาดอกผลมาจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์
2	กองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 2	- ก่อตั้งตามนโยบายของภาครัฐที่ต้องการสร้างแหล่งเงินทุนในระดับหมู่บ้าน	- เป็นแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยสำหรับคนในหมู่บ้าน - นาดอกผลมาจัดกิจกรรม

			สาธารณประโยชน์
3	กองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 3	- ก่อตั้งตามนโยบายของภาครัฐที่ต้องการสร้างแหล่งเงินทุนในระดับหมู่บ้าน	- เป็นแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยสำหรับคนในหมู่บ้าน - นำดอกผลมาจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์
4	กองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 4	- ก่อตั้งตามนโยบายของภาครัฐที่ต้องการสร้างแหล่งเงินทุนในระดับหมู่บ้าน	- เป็นแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยสำหรับคนในหมู่บ้าน - นำดอกผลมาจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์
5	กองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 5	- ก่อตั้งตามนโยบายของภาครัฐที่ต้องการสร้างแหล่งเงินทุนในระดับหมู่บ้าน	- เป็นแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยสำหรับคนในหมู่บ้าน - นำดอกผลมาจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์

ศักยภาพด้านสุขภาพ ระดับบุคคล

ลำดับ	ชื่อ- นามสกุล	ตำแหน่ง	งานและกิจกรรม
1	นางสาวบุญชื่น สายสุ่ม	- ประธานกลุ่มออม.	- ดูแลผู้ป่วยติดเตียง - ออกสำรวจแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย - จัดกิจกรรมออกกกำลังกาย
2	นางสาวทิพรัตน์ อิ่มมา	- สมาชิกออม.	- ส่งเสริมการพัฒนาในระดับหมู่บ้าน - ดูแลผู้ป่วยติดเตียง - ออกสำรวจแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย
3	นายศรัณย์ เกิดคำ	- คณะกรรมการกองทุนสปสข.	- การบริหารงานกองทุน - การจัดสวัสดิการชุมชน - เชี่ยวชาญด้านงานสาธารณสุข
4	นางสาวสมัย คงมาก	- คณะกรรมการหมู่บ้าน - เจ้าหน้าที่ รพสต.	- งานสาธารณสุขของหมู่บ้าน
5	นางสุกัลยา ก้อนต้ม	- คณะกรรมการหมู่บ้าน - สมาชิกออม.	- มีความรู้ด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น - จัดกิจกรรมกำจัดลูกน้ำยุงลาย

ประเพณี/วัฒนธรรม ในพื้นที่ตำบลพันลาน อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ประเพณีวันสงกรานต์ สงกรานต์หมายถึง การส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่คือ ตั้งแต่ 13 - 15 เมษายน แต่เดิม วันขึ้นปีใหม่ไทย คือ วันเริ่มปีปฏิทินของไทย จนถึง พ.ศ. 2431 และได้มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นวันที่ 1 เมษายน เป็นวันขึ้น ปีใหม่จนถึง พ.ศ. 2483

ประเพณีวันเข้าพรรษา "เข้าพรรษา" แปลว่า "พักฝน" หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ต้องอยู่ประจำ ณ วัดใดวัดหนึ่งระหว่างฤดูฝน พระพุทธเจ้าจึงทรงวางระเบียบการจำพรรษาให้พระภิกษุอยู่ประจำที่ตลอด 3 เดือน ในฤดูฝน คือ เริ่มตั้งแต่วันที่แรม 1 ค่ำ เดือน 8 ของทุกปี เรียกว่า "ปุริมพรรษา"

ประเพณีวันออกพรรษา ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 เรียกว่าอย่างหนึ่งว่า “วันปวารณา” หรือ “วันมหาปวารณา” คือวันที่ พระสงฆ์ทำปวารณากรรม คือเปิดโอกาสให้เพื่อนพระภิกษุกล่าวตักเตือนกันด้วยเมตตาจิตได้ เมื่อได้เห็นได้ หูหรือสงสัย ในพฤติกรรมของกันและกัน

ประเพณีบุญมหากรรม กฐินมีกำหนดระยะเวลาถวาย จะถวายตลอดไปเหมือนผ้าชนิดอื่นมีได้ระยะเวลา นั้นมีเพียง 1 เดือน คือตั้งแต่วันที่แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ไปจนถึงวัน ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 (วันเพ็ญเดือน 12) ระยะเวลานี้เรียกว่า กฐินกาล คือ ระยะเวลา ทอดกฐิน หรือ เทศกาลทอดกฐิน

แยกตามประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลพันลานอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ด้านการเกษตร

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
1	การเกษตร เรืองดิน (หมอดิน)	นายธงชัย ทับทิมเพชร	65 หมู่ที่ 4 ตำบลพันลาน
		นายสุพัฒน์ อินธิราช	120/1 หมู่ที่ 3 ตำบลพันลาน
		นายอาบ กลั่นกลัด	47/2 หมู่ที่ 5 ตำบลพันลาน
2	เกษตรอินทรีย์	นายสุทัศน์ อินธิราช	120 หมู่ที่ 3 ตำบลพันลาน

ด้านหัตถกรรม สิ่งประดิษฐ์ และการแปรรูป

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
1	แกะสลักไม้	นายเมธา สวัสดิ์สุข	12 หมู่ที่ 1 ตำบลพันลาน
2	ดอกไม้จันทร์	นายสาโรจน์ หลิมยอม	21 หมู่ที่ 1 ตำบลพันลาน
3	สานตะกร้าพลาสติก	นางบุญเรือง โพธิ์ศรี	9 หมู่ที่ 7 ตำบลพันลาน
4	ถักแห	นายทองจันทร์ สุขเจริญ	9 หมู่ที่ 3 ตำบลพันลาน
5	ไม้กวาดทางมะพร้าว	นางจิตรดา ฉายเพชร	54 หมู่ที่ 1 ตำบลพันลาน

ด้านอาหาร เครื่องดื่ม สมุนไพรและยาโรค

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
1	การทำน้ำพริก	นางวัชรา อินทร์คล้าย	46 หมู่ที่ 2 ตำบลพันลาน
2	ขนมไทย (ขนมหม้อแกง เม็ดขนุน ทองหยอด ตะโก้)	นางเฉลียว หมวกเอี่ยม	114 หมู่ที่ 4 ตำบลพันลาน
3	น้ำข้าวโพน	นางวัชรา อินทร์คล้าย	46 หมู่ที่ 2 ตำบลพันลาน

ด้านการแพทย์แผนไทย

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
1	การกวาดยาเด็ก	นางแฉล้ม สมบุญ	27 หมู่ที่ 3 ตำบลพันลาน
2	รักษาคางทูม	นายนิติ แสงเพชร	30 หมู่ที่ 3 ตำบลพันลาน
3	ปิดเป่าเริม	นางเกสร ดีสุหรัย	40 หมู่ที่ 8 ตำบลพันลาน

ด้านศิลปกรรม

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
1	เป่าขลุ่ย	นายจักรพงศ์ ฉายเพชร	9 หมู่ที่ 1 ตำบลพันลาน
2	รำกลองยาว	นายสุนทร มีราศรี	52 หมู่ที่ 7 ตำบลพันลาน
3	อังกะลุง	นายศรีณย์ เกิดคำ	อบต.พันลาน
4	ตีระนาด	นายนิรันดร์ เดชนุช	9/4 หมู่ที่ 4 ตำบลพันลาน
5	เป่าแคน	นายสุทัศน์ คล้ายเจียม	72/2 หมู่ที่ 4 ตำบลพันลาน

ด้านศาสนา วัฒนธรรม

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
1	พิธีกรรมทางศาสนา	นายมงคล โพธิ์ศรี	9 หมู่ที่ 7 ตำบลพันลาน